

10. Яструбова В. Моделирование в управлінні системою освіти сільського регіону / В. Яструбова // Управління школою. – 2008. – №14.

Анотація

Ю.М.Калиночкина

Осуществление научно-методического сопровождения внедрения профильного обучения в условиях образовательного округа

В статье рассматриваются вопросы научно-методического сопровождения внедрения профильного образования в условиях образовательного округа, организации научно-методической работы в контексте подготовки учителя к обеспечению профильного образования в образовательном округе.

Ключевые слова: научно-методическое сопровождение, профильное обучение, образовательный округ, вариативность образования.

Summary

Yu.M.Kalinochkina

Conducting of Scientific-Methodological Accompanying of Profile Education Introduction under the Conditions of Educational District

The questions of scientific-methodological accompanying of profile education introduction under the conditions of educational district are examined in the article, organization of scientific- methodological work in the context of preparation of teacher to providing of profile education in the educational district.

Key words: scientific-methodological accompanying, profile education, educational district, variability of education.

Дата надходження статті:

„21” вересня 2010 р.

УДК 371.134+372.832:004:009(045)

Л.А.КАРТАШОВА,

кандидат педагогічних наук

(м.Київ)

Формування ІТ-готовності як нової якісної характеристики учителя суспільно-гуманітарних дисциплін

У статті здійснено аналіз термінів, які позначають використання інформаційних технологій, визначено компоненти готовності вчителів суспільно-гуманітарних спеціальностей до впровадження ІТ.

Ключові слова: інформаційні технології, навчання, вчитель, готовність, компетентність, культура.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Створення умов, сприятливих ефективному навчанню учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, стає можливим за умов, коли вчитель на основі професійної педагогічної рефлексії, яка слугує чинником його самоосвіти, готовий до розуміння та сприйняття змін, ініційованих інформатизацією освіти.

Аналіз досліджень і публікацій та виклад основного матеріалу... В педагогіці завжди використовувались інформаційні технології (ІТ) (засоби зберігання, опрацювання та передавання інформації), що підвищувало ефективність навчання. Тому на сьогодні використання їх у навчально-виховному процесі з метою його вдосконалення уже є закономірним явищем.

Слід зазначити, що термін „інформаційні технології” (англ. *IT (ай-ті) information technology (technologies)*) до української мови перейшов із англійського лексикону і став популярним та позначає широкий клас дисциплін і галузей діяльності, що відносяться до технологій управління та опрацювання даних, зокрема, із застосуванням обчислювальної техніки. Термін ІТ (ай-ті) означає, з однієї сторони, розробку, проектування та виробництво комп'ютерів, периферії й елементної бази для них, мережевого обладнання, алгоритмічного та системного програмного забезпечення, а з іншої сторони – їх застосування в системах різного призначення. Часто його використовують для посилання на технології, які пов'язані зі збиранням, опрацюванням, зберіганням, розповсюдженням, відображенням та використанням, пересиланням і керівництвом інформацією, що знаходимо в матеріалах тлумачного словника [1, с.257, 266].

В цілому це дуже загальне поняття, що означає, за нашими дослідженнями, все, що відноситься до використання комп'ютерів і програмного забезпечення з метою зберігання, перетворення, захисту, опрацювання, передавання та отримання інформації:

– ІТ (ай-ті) - спеціалісти – фахівці з комп'ютерної техніки та програмування (системні адміністратори, програмісти; спеціалісти з технічної підтримки, захисту інформаційних систем тощо), яких частіше за все називають „комп'ютерщиками”;

– ІТ (ай-ті) - відділ – інформаційний відділ; відділ комп'ютерного забезпечення, з адміністраторами, програмістами тощо;

– IT (ай-ті) - фірма – підприємство, діяльність якого спеціалізується на інформаційних технологіях, тобто, отриманні, зберіганні та опрацюванні інформації, частіше так називають просто будь-яку комп'ютерну фірму, пов'язану з комп'ютерами, з обслуговуванням комп'ютерних систем тощо;

– IT (ай-ті) - конференція, IT-семінар, IT-форум (заходи, які торкаються комп'ютерної тематики: програмного забезпечення, телекомунікацій (зв'язку), комп'ютерного обладнання тощо).

Вживання словосполучення „IT-технології” є однозначно неправильним, оскільки поняття „IT” власне вже означає інформаційні технології. Тому необхідно вживати або у формі скорочення – IT, або аналог українською мовою – IT, або ж писати повністю. Однак у вимові пропонуємо використовувати термін „ай-ті”.

Відповідно до зазначеного нами розкрито термін „IT-готовність” (ай-ті-готовність) учителя суспільно-гуманітарних дисциплін, яка виникає як нова якісна характеристика на межі перетину його психолого-педагогічної, методичної та інформаційно-технологічної підготовки. Це новоутворення формується за допомогою сучасних IT і розглядається нами як інтегративна якість особистості, що визначає потенційну підготовленість особистості до виконання навчально-виховної діяльності в умовах інформаційного суспільства.

Проведене дослідження та його аналіз показав, що недоліком професійної підготовки сучасних випускників ВПНЗ залишається недостатній рівень вміння вільно використовувати сучасні досягнення науки і техніки, зокрема в галузі IT, з метою розв'язання фахових завдань та підвищення свого професійного рівня. У більшості випускників ВПНЗ України відсутній певний необхідний рівень IT-готовності, уміння опрацювати інформацію та досвід використання сучасних технічних засобів навчання.

Детальне вивчення національних стандартів показує, що в Україні національний стандарт IT-готовності відсутній. Можливо, саме тому не впроваджуються міжнародні принципи та стандарти та залишається недостатнім рівень IT-готовності фахівців різних галузей, в тому числі й освітньої.

Ґрунтуючись на дефініціях психологів, нами було визначено компоненти готовності вчителів суспільно-гуманітарних спеціальностей до впровадження IT у навчально-виховний процес. Основні з них:

1. Психологічна (особистісно мотиваційна: особистісні якості; прагнення до впровадження IT у навчально-виховний процес).

2. Теоретична (система знань у галузі IT, педагогічних технологій, способів та форм впровадження їх у професійну діяльність вчителя тощо).

3. Практична (сукупність умінь та навичок використання IT у навчанні).

4. Методична (система спеціально наукових, психологічних, педагогічних знань та умінь щодо планування та здійснення навчально-виховного процесу певного предмета, яка має яскраво виражений прикладний характер використання можливостей, які забезпечують IT).

Окремо проведені дослідження праць сучасних педагогів (О.В. Овчарук, О.І. Пометун, О.І. Локшина, О.Я. Савченко, І.Г. Єрмаков та інші) дозволили дійти висновку, що можливість орієнтуватись у сучасному інформаційному суспільстві, удосконалюватись відповідно до змін, які постійно відбуваються в суспільстві та в системі освіти, формування здатності швидко реагувати на запити часу надає вчителю розвиток належних **компетентностей**. Для успішного виконання своїх функцій сучасний вчитель повинен володіти не тільки сумою загальних і спеціальних професійних знань, умінь та навичок (ЗУН), а й певним комплексом компетентностей.

Міжнародною комісією Ради Безпеки Європи поняття „компетентності” пропонується розглядати як ключові вміння, опорні знання, тобто своєрідні індикатори ЗУН та ставлення, які не просто підтримують, а й забезпечують досягнення успіхів у різноманітних галузях життя.

Системам освіти різних країн світу притаманні відмінності у тлумаченні змісту, принципів систематизації та класифікації компетентностей. У багатьох європейських країнах відбір і впровадження ключових компетентностей (*key competencies*) стає пріоритетним методологічним і дидактичним завданням, вирішення якого суттєво впливає на конструювання державних освітніх стандартів, навчальних програм, методичного супроводу процесу навчання, систем оцінювання результатів освіти [21].

Роз'яснюючи поняття „компетентність” В. І. Луговий пропонує визначення, за яким це – „інтегральна характеристика особи, яка розкладається на диференціальні компетентності. Тобто, загальна компетентність складається з окремих частинних компетентностей. При цьому терміну компетенція (компетенції) надається значення юридичного характеру як певних (приміром, посадових) повноважень, наданих особі для виконання покладених на неї функцій” [16, с.8]. Як зауважують Г.О. Балл та П.С. Перепелиця, особистість може бути в межах своєї компетенції компетентною або некомпетентною в певних питаннях, тобто мати компетентність (компетентності) у певній галузі діяльності [23].

Відомий дослідник Ю. О. Дорошенко зазначене поняття розглядає як системне перетворення ЗУН та власного досвіду діяльності за відповідних мотивації і ставлення (системи цінностей) у новий якісний

стан – здатність чи готовність особистості до певного виду (роду) успішної діяльності у нестандартних (непередбачуваних, змінних) умовах, тобто, дієвість чи функціональність ЗУН [8].

Розділяючи загальне й індивідуальне у змісті компетентнісної освіти, російський науковець А. В. Хуторської пропонує розуміти під компетенцією „сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), по відношенню до певного кола предметів і процесів, які є необхідними для якісної продуктивної діяльності”; а компетентність розглядає як „володіння людиною відповідною компетенцією, яка включає особистісне ставлення до неї і предмета діяльності” [26, с.60]. Вчений також підкреслює, що компетенція – це задана вимога, норма, а компетентність – набута особистісна якість, що передбачає мінімальний досвід використання компетенції. З-поміж різних ознак він акцентує інтегральність компетенції. Отже, за А. В. Хуторським, компетенція – це коло повноважень, а компетентність – властивість (обізнаність, кваліфікованість) особистості.

Щодо визначення поняття „компетентність в галузі ІТ”, то бачимо, що воно має широке використання в педагогічній науці, проте трактується неоднозначно.

Наприклад, О. В. Аніщенко та О. С. Падалка пояснюють, що інформаційна компетентність педагогів, передусім, передбачає їхню здатність використовувати апаратні засоби ІТ, а також ефективно працювати з інформацією в електронному та друкованому варіантах (швидко її знаходити та раціонально опрацьовувати) [2]. За Р.С. Гуревичем „інформаційна компетентність” являє собою компетентність індивіда у роботі з інформацією [6].

Варто відзначити, що в своїх дослідженнях Ю. О. Дорошенко звертає увагу на те, що: „Термін „інформаційні” має два сутнісних значення, що вважається мовною хибкою, є певним мовним недоліком терміна. А між тим, українська мова є досить гнучкою і має багаті, нерідко унікальні можливості щодо відтворення сутнісних особливостей певного слова в його похідних. У контексті зазначеного вище виправданим є використання терміна „інформатичний”. У цьому разі зберігається як сутнісне значення самого терміна, так і лексичні та морфологічні норми української мови. До того ж, зважаючи на те, що змістовим аналогом терміна „інформатичний” є взаємоуточнювальне словосполучення „комп'ютерно-інформаційний”, то для іменування відповідних категорій у сфері інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій вдається зменшити кількість використовуваних слів” [9].

В свою чергу, на основі аналізу понять інформація, інформаційні та інформатичні процеси, системи і технології, компетенції та компетентності, О.М. Спіріним було уточнено поняття „інформаційно-комунікаційна компетентність” та „інформатична компетентність”. Інформаційно-комунікаційна компетентність, за О. М. Спіріним, – це підтверджена здатність особистості використовувати на практиці інформаційно-комунікаційні технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язування суспільно значущих, зокрема професійних, задач у певній предметній галузі [25].

Синонімічними до терміна „інформаційно-комунікаційна компетентність” О. М. Спірін пропонує, і ми з ним погоджуємось, вважати низку термінів, що нині використовуються в педагогічній науці: „комп'ютерна компетентність”, „інформаційно-комп'ютерна компетентність”, „інформаційно-технологічна компетентність”. Під інформатичною компетентністю ним пропонується розуміти підтверджену здатність особистості задовольнити власні індивідуальні потреби та суспільні вимоги щодо формування професійно-спеціалізованих компетентностей людини в галузі інформатики. Він радить застосовувати цей термін також і при вивченні шкільного предмета „Інформатика”, де переважно мають формуватися інформатичні компетентності учнів, особливо за умов профільного навчання. Він зазначає, що для визначення поняття „інформаційно-комунікаційна компетентність” як похідного від поняття інформаційної компетентності варто скористатися поняттям „інформаційно-комунікаційні технології” [25].

Схожим є визначення Ю. О. Дорошенка, який пояснює, що інформатично-комунікативна компетентність особистості проявляється у раціональному доборі та свідомому застосуванні нею певних ІКТ у процесі активного розв'язання різноманітних завдань із досягненням успішного результату [7].

У відомих нам літературних джерелах не здійснювалось виокремлення в якості однієї зі складових цілей професійної підготовки майбутніх вчителів суспільно-гуманітарних спеціальностей відповідної компетентності, яку пропонуємо визначати як **ІТ (ай-ті)-компетентність**. Викладене стало основою для формулювання дефініції „ІТ-компетентність” вчителя суспільно-гуманітарних спеціальностей та спонукало до розкриття ключових ІТ-компетентностей, описи яких наводяться нижче.

1. Теоретичні (система знань ІТ, технології, методи та форми їх впровадження в професійну діяльність тощо).

2. Практичні (сукупність умінь і навичок використання засобів ІТ).

3. Методичні (система спеціально-наукових, психологічних, педагогічних знань та вмінь з питань планування та здійснення навчально-виховного процесу певного предмета, яка має яскраво виражений прикладний характер використання можливостей ІТ: розробка електронних навчальних матеріалів; вдосконалення предметних компетентностей через застосування ІТ; підвищення педагогічної

майстерності засобами ІТ; здійснення рефлексії формування власної методики викладання; здійснення моніторингу досягнень учнів; обмін досвідом викладання предмета).

Отже, ІТ-компетентність (ай-ті-компетентність) вчителя суспільно-гуманітарних спеціальностей – це здатність вчителя використовувати на практиці ІТ для задоволення особистих потреб і розв'язування професійних завдань у відповідній предметній галузі (слідом за О. М. Спіріним), яка передбачає: наявність знань у галузі ІТ, методів та форм їх впровадження в професійну діяльність; сукупності умінь і навичок застосування ІТ; системи спеціально-наукових, психологічних, педагогічних знань та вмінь з питань планування та здійснення навчально-виховного процесу з певного предмета, яка має яскраво виражений прикладний характер використання можливостей ІТ: розробка електронних навчальних матеріалів; вдосконалення предметних компетентностей через застосування ІТ; підвищення педагогічної майстерності засобами ІТ; здійснення моніторингу досягнень учнів та обмін досвідом викладання предмета через застосування ІТ тощо.

Для встановлення залежності ІТ-готовності від формування ІТ-компетентностей нами було здійснено порівняльну характеристику компонентів ІТ-готовності та ІТ-компетентностей. Як показали її результати, ІТ-готовність та ІТ-компетентність мають спільні ключові компоненти: теоретичні, практичні та методичні (умови їх формування можуть бути темою іншого дослідження) (рис.1).

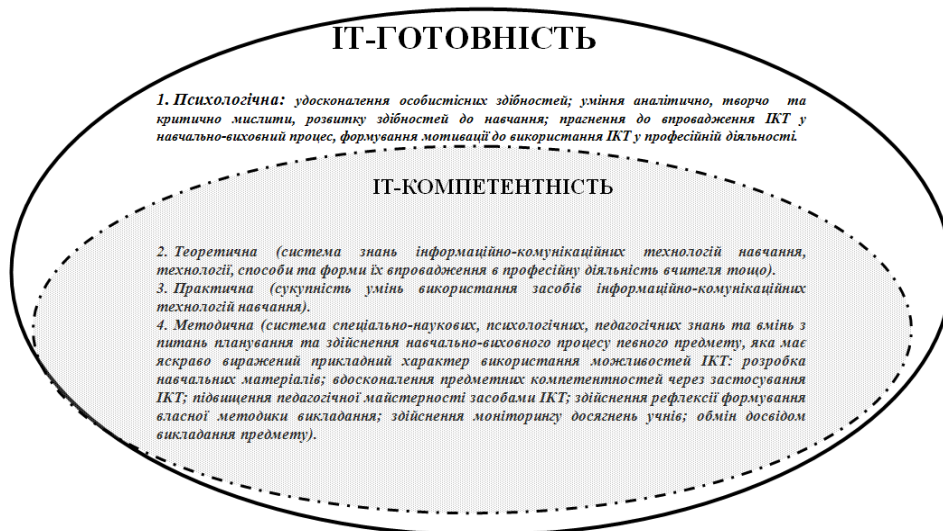

Рис. 1 Основні компоненти ІТ-готовності та ІТ-компетентності особистості

На основі зазначеного можна стверджувати, що достатня розвиненість, генералізація та поєднання цих компонент забезпечить ІТ-готовність майбутнього вчителя до впровадження ІТ у навчальну діяльність. Однак сформована **ІТ-компетентність не завжди є свідченням формування ІТ-готовності.**

Ми погоджуємось із твердженням Р. С. Гуревича, що з дефініцією „інформаційна компетентність” (в нашому дослідженні „ІТ-компетентність”) тісно пов'язане поняття „інформаційна культура” [6].

Між досягнутим рівнем ІТ-компетентності, комп'ютерною грамотністю, освітою та культурою майбутнього вчителя не можна помітити однозначних зв'язків – не завжди зростання рівня ІТ-компетентності супроводжується підвищенням рівня інформаційної культури. Наприклад, користувач ПК, який не знає мов програмування та, відповідно, не уміє програмувати, може бути досить ерудованим, а програміст високого рівня не знати нічого, окрім мов програмування. З цієї точки зору розробник вірусів (і в цьому не можна не погодитись із В. Є. Прокудіним) є досить грамотним в галузі ІТ, але відповідної культури, зрозуміло, він не має [24].

Отже, на сьогодні інформаційна культура є одним із важливих компонентів культури особистості будь-якого фахівця. Наголосимо, що дефініція „інформаційна культура” є багатоаспектною та різноплановою. На думку Н. В. Баловсяка, інформаційна культура переважно асоціюється або із техніко-технологічними аспектами інформатизації, оволодінням навичками роботи з ПК, або із засвоєнням правил користування довідково-бібліографічним апаратом бібліотеки, алгоритмів пошуку у традиційних (рідше – електронних) каталогах [4]. В свою чергу, Р.С. Гуревич наголошує, що рівень інформаційної культури людини визначається не лише засвоєними нею знаннями та набутими вміннями у галузі інформаційних процесів і комп'ютерних дисциплін, а також здатністю існувати в інформаційному суспільстві, якому зокрема притаманні новизна та швидкоплинність [6, с. 355].

Інформаційна культура людей, пояснює М. І. Жалдак це – „... здатність використовувати досягнення інформаційної техніки для свого розвитку..., їх готовність сприймати нову інформацію..., цілісність відношень забезпечує цілісність безпрецедентних наслідків безпрецедентних відношень, створює безпрецедентні можливості не тільки для науково-технічного, а й соціально-економічного розвитку

суспільства, коли формується новий, інформаційний уклад життя та професійної діяльності людини” [12].

Інформаційна культура охоплює, за висновком А.П. Єршова, формування комп’ютерної грамотності, оволодіння системою уявлень щодо інформатики, інваріантних способів діяльності та відповідного стилю мислення [10]. Це підтверджують Н. В. Морзе та В. П. Вембер, зокрема за їх визначенням: „Інформаційна культура це – вміння цілеспрямовано працювати з інформаційними даними та використовувати для їх отримання, опрацювання та передавання інформаційно-комунікаційні технології, сучасні технічні засоби та методи” [20, с.23].

Слід погодитись, що „основи інформаційної культури мають методологічний, світоглядний і загальнокультурний характер, що проявляється у використанні в масовій практиці універсальних процедур пошуку, опрацювання і подання інформації на базі відповідної системи наукових понять, принципів і законів як необхідних факторів системно-цілісного пізнання і відображення об’єктивної реальності й пов’язаного з такою системою фактографічного матеріалу (бази знань, бази даних тощо), а тому повинні формуватися в процесі вивчення комплексу всіх навчальних дисциплін, в першу чергу філософії, логіки, психології, педагогіки, що найбільш повно пояснюють сутність інформації та її роль в процесі пізнання і творчій діяльності людини, розвитку людини і людського суспільства, а також служать основою інтеграції навчальних дисциплін, гуманітаризації освіти і гуманізації навчального процесу” [13, с.1]. При цьому особливого значення набувають основи інформаційної культури вчителя та цілісна система її формування.

В цілому, інформаційну культуру суспільства на основі визначень фахівців можна розглядати як досягнутий рівень організації інформаційних процесів, ступінь задоволення людей в інформаційному спілкуванні, рівень ефективності застосування засобів створення, збирання, збереження, опрацювання, передавання та використання інформації [15].

Отже, в останні роки інформаційну культуру фахівці трактують як особливий феномен інформаційного суспільства. В залежності від об’єкта вони пропонують виокремлювати інформаційну культуру суспільства, інформаційну культуру окремих категорій користувачів інформації та інформаційну культуру особистості.

В процесі вивчення процесу формування інформаційної культури (інформатичної культури) вчителів суспільно-гуманітарних спеціальностей вводимо термін *ІТ (ай-ті)-культура*.

Проведений вище аналіз наукових праць показує, що ІТ-культура вчителя суспільно-гуманітарних спеціальностей як складова його загальної культури є сукупністю інформаційного світогляду та ЗУН, які через використання ІТ забезпечують цілеспрямовану професійну та самостійну діяльність.

Основою, на нашу думку, ІТ-культури сучасного вчителя суспільно-гуманітарних спеціальностей є знання про інформаційне середовище, закони його розвитку та функціонування, уміння орієнтуватися в інформаційних потоках.

Грунтуючись на дефініціях наведених вище, було визначено такі її складові: знання ПК, периферійних пристроїв та їх призначення; знання можливостей ІТ для пошуку, опрацювання та збереження навчально-методичних матеріалів; вміння визначати роль та місце засобів ІТ в навчально-виховному процесі; здатність визначати характеристики засобів ІТ та встановлювати ефективність їх використання у навчально-виховному процесі; здатність використовувати в професійній діяльності ширшого спектру навчальних матеріалів і наочної допомоги через застосування ІТ; здатність використовувати засоби, методи та способи отримання та опрацювання даних (знань студентів, їх успішності тощо) через застосування ІТ; уміння розробляти та використовувати електронні засоби навчального призначення (презентації, публікації, підручник, тощо); готовність до підвищення професійного рівня засобами ІТ; здатність грамотно та правомірно використовувати інформаційні ресурси комп’ютерних мереж для підвищення професійного рівня та з метою самоосвіти; уміння визначати характеристики ЕЗНП; уміння використовувати ЕЗНП в навчально-виховному процесі (робота на заняттях, самостійна та позааудиторна робота); здатності використовувати в професійній діяльності можливості, що забезпечує дистанційне навчання; здатності правомірно використовувати інформаційні ресурси комп’ютерних мереж; уміння грамотно здобувати та правомірно використовувати інформацію з різних джерел: друкованих та електронних; знання Законів про електронний документ та про захист авторських прав.

Узагальнюючи зазначене вище, можна зробити визначення, що ІТ-культура вчителя суспільно-гуманітарних дисциплін це – сформованість кількох фундаментальних компонент.

1. Практичної: уміння вести пошук інформації, аналізувати та критично оцінювати знайдені джерела інформації, ЗУН оптимальних способів використання даних, інформації та ІТ для вирішення професійних завдань.

2. Теоретичної: (система знань ІТ, технології, методи та форми їх впровадження в професійну діяльність тощо).

3. Методичної: творче використання в цілях вирішення різноманітних завдань, які виникають в навчальній та професійній діяльності; розробка навчальних матеріалів; вдосконалення професійних компетентностей через застосування ІТ; підвищення педагогічної майстерності засобами ІТ; здійснення рефлексії формування особистої методики навчання; розвиток системи навчання, підготовки учнів до ефективного використання інформаційних засобів і інформації.

4. Психологічної: інформатичний світогляд, удосконалення особистісних здібностей; уміння аналітично, творчо та критично мислити, розвитку здібностей до навчання; прагнення до впровадження ІТ у навчально-виховний процес, формування мотивації до використання ІТ у професійній діяльності.

Співставлення понять „ІТ-компетентність” і „ІТ-культура” вчителя суспільно-гуманітарних спеціальностей свідчить про їх значну аналогію. Обидва поняття характеризують складне, багаторівневе та багатоаспектне явище діяльності вчителя з використанням засобів ІКТ. У складі обох понять можна виокремити спільні компоненти: **практичну, теоретичну та методичну.**

Разом з тим, **концепція ІТ-культури особистості вчителя є ширшою, ніж концепція ІТ-компетентності.** На відміну від ІТ-компетентності, вона включає таку компоненту, як **психологічну:** інформатичний світогляд, формування якого припускає обов'язкову мотивацію особистості на необхідність формування професійно спрямованої ІТ-готовності; удосконалення особистісних здібностей; уміння аналітично, творчо та критично мислити, розвитку здібностей до навчання; прагнення до впровадження ІТ у навчально-виховний процес, формування мотивації до використання ІТ у професійній діяльності.

Як показано на Рис. 2, саме наявність цієї компоненти та ІТ-компетентностей є свідченням формування ІТ-готовності вчителя суспільно-гуманітарних спеціальностей, яка виникає як нова якісна характеристика на межі перетину його психолого-педагогічної, методичної та інформаційно-технологічної підготовки. Це новоутворення формується за допомогою сучасних ІТ і пропонується його розглядати як інтегративну якість особистості, що характеризується багатокомпонентною, багаторівневою структурою та визначає потенційну підготовленість особистості вчителя до виконання навчально-виховної діяльності в умовах інформаційного суспільства.

Узагальнюючи зазначене вище, слід визнати, що метою навчання ІТ майбутніх вчителів суспільно-гуманітарних спеціальностей у ВПНЗ має бути: формування теоретичної бази знань в галузі ІТ, розвиток практичних умінь і навичок та мотивації використання ІТ у навчанні та майбутній професійній діяльності, – що має забезпечити **формування ІТ-культури та ІТ-компетентностей – компонент ІТ-готовності.**

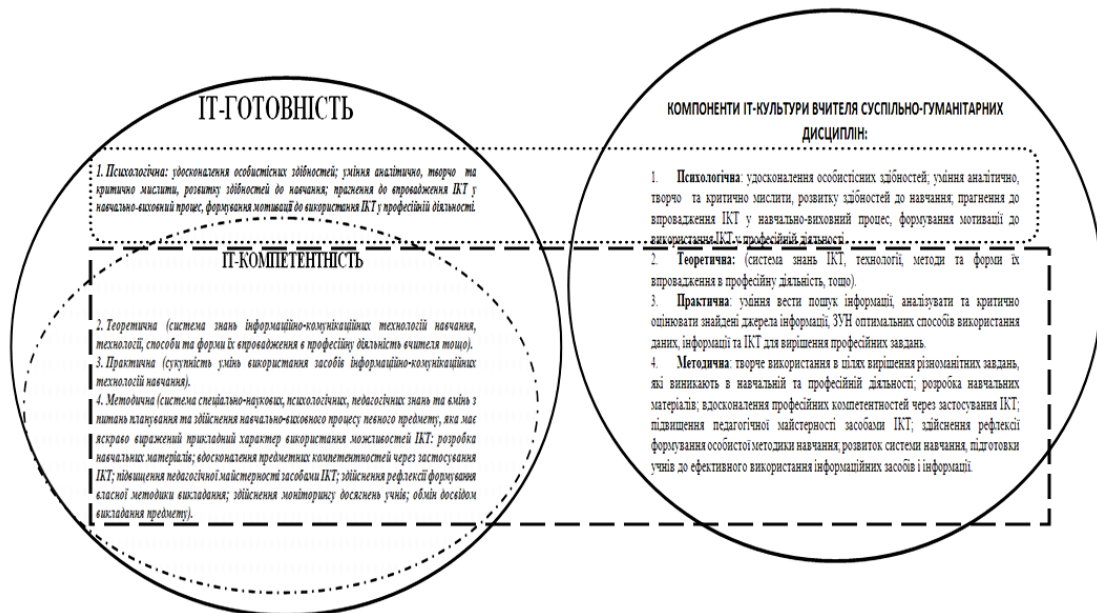

Рис. 2. Порівняльна схема змісту ІТ-готовності та ІТ-культури вчителя суспільно-гуманітарних спеціальностей

Список використаних джерел та літератури:

1. Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування/ [авт. уклад. Е. М. Проїдаков, Л. А. Теплицький]. – К. : СофтПрес, 2005. – 552 с.

2. Аніщенко О. В. Інформаційна культура педагога / Аніщенко О. В., Падалка О. С. [Електронний ресурс]. Сайт Publishing house Education and Science s.r.o. 21:23 12.12.2009. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12.APSN_2007/Pedagogica/20930.doc.htm

3. Балл Г. О. Формування готовності до професійної праці у контексті гуманізації освіти / Балл Г. О., Перепелиця П. С. // Психологічні аспекти гуманізації освіти. Книга для вчителя / за ред. Балла Г. О. – Київ-Рівне, 1996.

4. Баловсяк Н. В. Историко-педагогичний аналіз виникнення поняття „інформаційна компетентність” / Н. В. Баловсяк // Матеріали ІІІ МНПК „Динаміка наукових досліджень – 2004”. – Дніпропетровськ, 2004. – Т. 25. – С. 12.
5. Божович Л. И. Проблемы формирования личности / Л. И. Божович ; под ред. Д. И. Фельдштейна ; вступ. статья Д. И. Фельдштейна. – [2-е изд.]. – М. : Институт практической психологии ; Воронеж : НПО „МОДЭК”, 1997. – 352 с.
6. Гуревич Р. С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця / Р. С. Гуревич // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень : зб. наук. праць / за ред. І. А. Зязюна, Н. Г. Ничкало. – К., 2003. – С. 354–360.
7. Дорошенко Ю. О. Сучасна шкільна інформатична освіта / Ю. О. Дорошенко // Использование информационных технологий в учебном процессе : материалы всеукр. науч.-практ. семинара учителей и руководителей общеобразовательных учреждений, 1-2 ноября 2007 г. – Севастополь : школа „Таврида”, 2007. – С. 6–11.
8. Дорошенко Ю. О. Сучасна шкільна інформатична освіта / Ю. О. Дорошенко [Електронний ресурс] Из сайта Українська педагогіка>Предметні методики>Методика інформатики 13:18 27.02.2010. – Режим доступу : <http://ped.sumy.ua/>.
9. Дорошенко Ю. О. Інформатика: еволюція поняття / Ю. О. Дорошенко [Електронний ресурс] Из сайта Міжнародної-науково практичної конференції „Інформатизація освіти України: європейський вимір” 20.05.2009. – Режим доступу : <http://labconf.ic.km.ua/tezy/index.html>.
10. Дьяченко М. И. Психология высшей школы / Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А., Кандыбович С. Л. – Издательство: Харвест, 2006. – 416 с. – (Серия : Библиотека практической психологии).
11. Ершов А. П. Концепция информатизации образования / А. П. Ершов // Информатика и образование. – 1988. – № 6. – С. 7–12.
12. Жалдак М. И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе : дис... в форме науч. доклада д-ра пед. наук : 13.00.02 / АПН СССР; НИИ содержания и методов обучения. – М., 1989. – 48 с.
13. Жалдак М. И. Формування інформаційної культури вчителя / Жалдак М. И., Хомік О. А. [Електронний ресурс] Из сайта International Charity Foundation for History and Development of Computer Science and Technique ICFCST 12.02.2010. – Режим доступу : <http://www.icfcst.kiev.ua/>.
14. Закон України „Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/law/07_isu.html.
15. Карташова Л. А. Особистісно орієнтована система навчання основ інформаційних технологій в процесі підготовки майбутніх вчителів іноземних мов : автореф. дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Л. А. Карташова; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2004. – 20 с.
16. Лапінський В. В. Навчальне середовище нового покоління та його складові / В. В. Лапінський // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. праць. Серія № 2. Комп’ютерно-орієнтовані системи навчання. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – № 6 (13) – С. 26–32.
17. Луговий В. І. Компетентності та компетенції попяттєво-термінологічний дискурс / В. І. Луговий // Вища освіта України №3 (додаток 1) – 2009 р. – Тематичний випуск „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – К. : Генезис, 2009. – 630 с. – С. 8–14.
18. Милерян Е. А. Эмоционально-волевые компоненты надежности оператора / Е. А. Милерян // Очерки психологии труда оператора. – М., 1974. – С. 48–61.
19. Моляко В. А. Психологическая готовность к труду на современном производстве / Моляко В. А., Смутьсон М. Л. – К., 1985. – 14 с.
20. Морзе Н. В. Информатика: підручник для 9 кл. / Морзе Н. В., Вембр В. П., Кузьминська О. Г. – К. : УВЦ „Школяр”, 2009. – С. 23.
21. Овчарук О. Компетентності як ключ оновлення змісту освіти / О. Овчарук // Стратегії реформування освіти в Україні : Рекомендації з освітньої політики. – К., 2003. – С. 13–42.
22. Педагогічний словник / [за ред. Ярмаченка М. Д.]. – К. : Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
23. Підготовка учнів до професійного навчання і праці (психолого-педагогічні основи) : навч. посіб. / під ред. Г. О. Балла, П. С. Перепелиці, В. В. Рибалки. – К. : Наукова думка, 2000. – 188 с.
24. Прокудин Д. Е. Информатика как системообразующий фактор в современной школе / Д. Е. прокудин [Электронный ресурс] Сайт Web-кафедры философской антропологии 10:10 23.02.2010г. –Режим доступа : <http://anthropology.ru/ru/>.
25. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики / О. М. Спірін [Електронний ресурс] Сайт Інституту інформаційних технологій і засобів навчання АПН України, 2007-2009. 23:15 23.02.2010. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/3733/2/09somtio.htm>.
26. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. Хуторской // Народное образование. – 2003. – №2. – С. 58–64.

Анотація

Л.А.Карташова

Формирование ИТ-готовности как новой характеристики учителя общественно гуманитарных дисциплин

В статье осуществлен анализ терминов, которые обозначают использование информационных технологий, определены компоненты готовности учителей общественно-гуманитарных специальностей к использованию ИТ.

Ключевые слова: *информационные технологии, обучение, учитель, готовность, компетентность, культура.*

Summary

L.A.Kartashova

IT-Readiness Formation as a new Characteristic of a Teacher of Social-Humanitarian Disciplines

This article offers the analysis of terms that determine using of information technologies. The components of teachers' readiness of social-humanitarian specialities to using of IT are determined.

Key words: information technologies, teaching, teacher, readiness, competence, culture.

Дата надходження статті:

„13” вересня 2010 р.

УДК 378.47.8

Н.І.КАТЕРИНЮК,
старший викладач;
В.О.САЛТИКОВ,
викладач
(м.Хмельницький)

Методика вивчення обчислювальних процесів на мові програмування Паскаль у ХГПА

У статті запропоновано та описано методику вивчення основних обчислювальних процесів на мові програмування Паскаль; подано перелік практичних робіт із зразками, індивідуальними завданнями для студентів та методичними рекомендаціями для їх виконання.

Ключові слова: інформатика, мова програмування Паскаль, методика вивчення мови програмування.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Навчальний процес у сучасному вищому навчальному закладі спрямований на реалізацію змісту вищої освіти на підставі державних стандартів і кваліфікаційних вимог до фахівців. Він здійснюється з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання й орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості. Основою організації навчального процесу в сучасному вищому навчальному закладі є принципи достатності наукового, пізнавального, інформаційного і методичного забезпечення. Навчання студентів інформатиці полягає не лише засвоєнні ними курсу користувача та навичок роботи з апаратним і програмним забезпеченням комп'ютера, а й у вивченні основ програмування, зокрема, основних обчислювальних процесів.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... На сьогодні є публікації В.В. Потопахіна, Р. Богатирева, О. Хартнетт, W. Brian, D. Vasney та ін. щодо вивчення основ програмування, у яких розкрито актуальність вивчення основ алгоритмізації і програмування. У статті В.В. Потопахіна розглянуто мотивацію щодо вибору мови програмування Паскаль як найбільш вдалої і доступної у вивченні. Р.Богатиревим проведено аналіз та порівняння декількох сучасних мов програмування, серед яких є і Паскаль. Зарубіжними вченими О. Хартнетт, W. Brian, D. Vasney у публікаціях доведено переваги мови програмування Паскаль над іншими.

Формулювання цілей статті... Мета статті – проаналізувати особливості та доцільність вивчення основ програмування мовою програмування Паскаль студентами ХГПА.

Виклад основного матеріалу... Широке застосування комп'ютерів в усіх галузях людської діяльності в наш час з особливою гостротою ставить питання про оволодіння комп'ютерною грамотністю всіма членами нашого суспільства. Комп'ютерна грамотність стає сьогодні складовою частиною загальнолюдської культури та навчання. Сучасний етап розвитку обчислювальної техніки характеризується широким розповсюдженням персональних комп'ютерів (ПК), які використовуються для виконання різноманітних розрахункових робіт, керування технологічними об'єктами тощо.

Уміння вчитися – основна здібність людини до самовдосконалення. Успішність навчання студентів визначається рівнем оволодіння цим важливим умінням. Сьогодення ставить високі вимоги до людини. Тому завданням сучасного навчального закладу є виховання особистості, здатної до творчої діяльності. Навчання інформатиці полягає у забезпеченні всебічного навчального, розвивального і виховного впливу на студентів; формуванню особистості, здатної до використання сучасних інформаційних технологій у навчанні та майбутній діяльності. Сучасний вчитель повинен уміти використовувати набуті знання і навички для творчого розв'язку проблем, опрацьовувати різноманітну інформацію, робити аналіз та самоаналіз. Цілі навчання інформатики пов'язані із засвоєнням знань і умінь як виховного, так і освітнього характеру. Головною освітньою метою вивчення інформатики є формування насамперед комп'ютерної грамотності та загальної культури студентів; вихованню ерудованих, компетентних та висококваліфікованих майбутніх фахівців.

Головною метою навчання інформатики є вивчення студентами принципів роботи комп'ютера та формування умінь і навичок роботи як у середовищі користувача, так і у середовищі програмування.

Метою вивчення основ програмування є формування умінь та навичок у студентів використовувати комп'ютер як практичний інструмент для роботи з інформацією і розвивати алгоритмічне та логічне